

בס"ד, יום ראשון יד' כסליו תשע"א

שם:

זמן:

מבחן שבועי מסכת זבחים ע – עו (88)

א. (1) מה הקשה ר' שיזבי לר' יהודה דאמר דשחיטת טריפה אינה מטהרתה מידי נבילה? ומה השיב לו ר' יהודה? והאם צדקו דבריו של ר' שיזבי, ומדוע? (2) מה דין טומאה בנבלת עוף טמא, ומהיכן יש ללומדו? ובאר במה תליא הנידון מהיכן ללומדו! (3) כיצד דרשינן לקראי יתירא דכתיב גבי טומאת נבלת עוף? (4) מה דין טומאה בחלב בהמה טהורה וטמאה, ובחלב חיה, ומנלן?

ב. (1) מה דעת ר' מאיר גבי מליקת בעלי מומים או אווזין ותרנגולים לענין טומאת נבלה, ומדוע? (2) מה דין טומאה בעגלה שנערפה או נשחטה או מתה מאיליה, ומנלן? ומה הדין היכא דערף בהמה אחרת במקום העגלה? (3) מה דינם של זבחים שהתערב בהם שור הנסקל, או שור שהרג ועדיין לא נגמר דינו, ומדוע? והאם בגוונא שהתערבו בבהמות חולין הדין שונה, ומדוע?

ג. (1) כיצד התבארו דברי הגמ' בסנהדרין גבי "רוצח שהתערב באחרים כולם פטורים", והאם סותר הוא להמבואר במתניתין, ומדוע? (2) עדר שיש בו בהמה אחת ספק דרוסה, האם שרי ליטול בהמות מזה העדר, ומדוע? (3) היכי משכחת לה שור שהרג או שרבע דאינו נאסר אלא לגבוה, ומדוע אינו נאסר אף להדיוט? ומה הדין היכא דנתערב בשאר זבחים, ומדוע?

ד. 1) בהמה טריפה שנתערבה בזבחים, מה דינם, ומדוע? והאם תליא בפלוגתא אי פודין את הקדשים להאכילם לכלבים, ומדוע? 2) בהמת חולין שהתערבה בזבחים, או בהמת קדשים שהתערבה בקדשים ממין אחר, מה דינם, ומדוע? 3) אמאי לא ילפינן לדינא דמתניתין דכל הזבחים ממתניתין דתמורה גבי כל האסורין למזבח שנתערבו, וממתניתין דעבודה זרה גבי אלו אסורים בכל שהן? ואמאי לא ילפינן להני ממתניתין דירן דכל הזבחים?

ה. 1) "ונבטלו ברובא", אליבא דמאן הקשתה הגמ' דיהיה הכא ביטול ברוב? ומאי שנא מבריה או מחתיכה הראויה להתכבד דלא אמרינן בהו ביטול ברוב? 2) מה הקשו התוס' על מתניתין דעבודה זרה דאלו אסורין במשהו דתני התם נמי יין נסך, וכיצד יישבו? 3) מה עושים עם תילתן של כלאי הכרם? והאם דין זה נאמר אף בשאר איסורי הנאה, ומדוע?

ו. 1) מה דינן של חבילי תילתן של כלאי הכרם שנתערבו באחרים, ומדוע? והאם דין זה נאמר אף בשאר תערובת של איסורי הנאה? והאם אית מאן דפליג אמתניתין? ובאר הנידון של תוס' האם גרסינן "ואחרים באחרים!" 2) מה הם הרברים דכולי עלמא מודים דאינם בטלים ברוב? ולענין איזה איסור איירי? והאם יש ביטול ברוב בכיכרות ובלחם הפנים, ומדוע? 3) כיצד יושבה הגמ' מדוע במתניתין דכל הזבחים לא אמרינן ביטול ברוב?

ז. 1) האם בכל גווני אמר ריש לקיש ד"כל שדרכו להמנות" אינו בטל אליבא דר' מאיר, ומניין? 2) ליטרא קציעות של תרומה שדרסה בתוך עיגול או על פי עיגול של קציעות, מה דינה (פרט), ומדוע? 3) מה דעת ר' יהודה גבי תערובת "מין במינו"? והאם אף לדבריו משכחת לה במין במינו לדין דדבר חשוב אינו בטל, או לדין דתרומה עולה באחד ומאה (כתוב בקצרה), ומדוע?

ח. (1) כיצד ביארו התוס' את שיטתו של ר' יוחנן בתערובת מין במינו? (2) באר את שאלת הגמ' "ניכבשינהו דניידי", וכיצד סבר רבא לבאר בטעמא דמתניתין, ומדוע נדחה טעם זה, וכיצד ביאר למסקנא? והאם טעם זה נאמר דווקא הכא, או אף בשאר תערובות (תוס' בריש פירקין)? (3) היכא דרבנן אסרו להקריב התערובת ועבר והקריב, האם עלה לו קרבנו, ומדוע?

ט. (1) איברי תמימים ובעלי מומים שהתערבו, האם אפשר להקריבם על גבי המזבח (פרט: מדאורייתא ומדרבנן, באיכא רובא ובדליכא רובא), ומדוע? והאם יש אופן דהדין שונה, ומדוע? (2) טבעת של עבודת כוכבים שהתערבה באחרות, האם אמרינן הכא ביטול ברוב, ומדוע? והאם יש אופנים דהדין שונה, ומדוע? (3) "רימוני באדן" של איסור שהתערבו באחרים, וחזרו והתערבו בעוד אחרים, מה דינם, ומדוע? והאם זה הדין נאמר בדווקא ברימוני באדן, ומניין (תוס' לעיל)?

י. (1) "ואיבעית אימא סבר לה כר"א", אמאן קאי האי איבעית אימא, ומה ההכרח לבאר הכי? ומה התיישב על ידי האי איבעית אימא? (2) חבית של תרומה שהתערבה בחביות חולין, האם יש תקנה לכתחילה או בדיעבד לשתות מן החביות? ומה הדין בכהאי גוונא בתערובת של תאנים, ומדוע? (3) באיזה גוונא איירי מתניתין גבי תערובת של טריפה בזבחים, ומה ההכרח לבאר דבכהאי גוונא איירי?

יא. (1) האם בכל הקרבנות איכא סמיכה? והאם כל המביאים סומכים? והאם אפשר להביא קרבן בלא סמיכה? ובהאי גוונא איירי מתניתין דקדשים שהתערבו זה בזה, ומה ההכרח דדוקא באופן זה איירי מתניתין? (2) קרבן ציבור שהתערב בקרבן יחיד, כיצד ינהגו (פרט) ומדוע? (3) מי חטאת שהתערבו במים אחרים, האם אפשר להזות מהן? ואמאי הובא דבר זה בסוגיין?

יב. 1) האם תמורת בכור נאכלת באופן ד"למשחה", ומדוע? ומה דין אכילתה לנדות? והאם כשפדאוה חל קדושה על הדמים? 2) באר הנידון גבי המקדיש בכור לבדק הבית האם יכול לפדותו באופן שונה משאר הפודים! וכיצד הסיקו בדינו, ומדוע? ומה הוכיחו תוס' מהאי מילתא? 3) מה הם האופנים דלא משכחת לה תערובת בזבחים? ומה האופן שנקטה המשנה, ומדוע נקטו דווקא לאופן הזה?

יג. 1) אשם שנתערב בשלמים, מה יעשו עמהן (פרט), ומדוע? 2) האם שרי לקנות תרומה מדמי שביעית או מדמי מעשר שני, ומדוע? והאם בתרומה דרבנן הדין שונה? 3) "אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה, ור' שמעון מתיר", האם ר' שמעון התיר אף לכתחילה, או רק בגוונא דכבר התערב, ומניין? ואי נימא דר' שמעון איירי רק בדיעבד, מאי טעמייהו דרבנן? ואמאי אין להתיר משום "למשחה"?

יד. 1) מה הוא האופן דעליו נאמר ר' שמעון אומר למחרת מביא אשמו ולוגו ואומר אם של מצורע וכו'?" ומה רצו להקשות מהאי מילתא, וכיצד דחו? והוכח מגוף דברי ר' שמעון דסבירא ליה האי סברא דרחינן! 2) כיצד ינהג אותו מצורע עם הלוג שמן שעליו, ומדוע צריך לנהוג באופן זה? והאם יש תקנות אחרות, ומדוע?

בהצלחה!

תשובות למבחן זבחים ע ע

א. (1) ר' שיזבי הקשה, דכי היכי דמ"טריפה" דכתיב גבי חלב נבלה דרשינן למיעוטי חלב בהמה טמאה, דדוקא טהורה דיש במינה טריפה נאמר בה דחלבה טהור, הוא הדין נימא דלהכי אתי טריפה דכתיב גבי נבלת עוף. והשיב לו ר' יהודה, דלמעוטי עוף טמא לא בעינן טריפה, משום דילפינן לה מדכתיב "נבילה" דדוקא זו דאיסורה משום נבילה נאמר בה טומאה בבית הבליעה. ומסקינן, דטריפה דחלב לא אתי לכדר' שיזבי, דגבי חלב נמי יש למעט טמאה מדקתני נבילה. ומסקינן דאתי קרא למימר דאיסור נבילה וטריפה תרווייהו חיילו על איסור חלב.

(2) נבלת עוף טמא אינה מטמאה בגדים בבית הבליעה. ולר' יהודה ילפינן לה מדכתיב "נבילה וטריפה לא יאכל", יצאה זו שאינה אסורה משום כל תאכל נבילה, אלא משום לא תאכל טמאה. ולר' מאיר ילפינן מדכתיב "טריפה" יצאה זו שאין בה משום טרפות. ומבואר בתוס' דר' יהודה לשיטתו דאין איסור חל על איסור, ומשום הכי יליף מנבילה, אבל ר' מאיר דסבר דאיסור חל על איסור, לא שייך למילף מדכתיב נבילה.

(3) ר' מאיר דרש חד טריפה למעט עוף טמא, ותו טריפה למעט שחיטת קדשים בפנים דאין בהן משום טומאה. ומדכתיב תרי נבילה ילפינן דשיעור אכילה הוא בכזית, ובענין נמי כדי אכילת פרס ככל אכילות. ור' יהודה דרש חד טריפה לרבות טומאה משום טריפה, דאף דשחטה לא מהני לטהרה מידי טומאתה. וחד טריפה למעט שוחט בפנים. וחד נבילה למעט עוף טמא, וחד נבילה לכזית בכדי אכילת פרס.

(4) בחלב בהמה טהורה ילפינן מדכתיב "יעשה לכל מלאכה" דאין בו טומאה. אמנם בחלב בהמה טמאה שפיר יש בו טומאה, ולר' יהודה ילפינן מדכתיב "אכל לא תאכלוהו", יצאה זו דאף בשרה אסור באכילה. ולר' מאיר ילפינן מדכתיב "טריפה" דרק מי שיש במינה טריפה חלבה מותר. ובחיה מסקינן דאף דלכאורה יש לרבות מטריפה, מכל מקום ממעטין מדכתיב "אכל לא תאכלוהו" יצאה חיה דחלבה נאכל.

ב. (1) לדעת ר' יוחנן לא הכשיר ר' מאיר אלא עופות תמימים הראויים למזבח, דדוקא בהו התחדשה מליקה. ודעת ר' אלעזר דאף בבעלי מומים או אווזין ותרנגולים טיהר ר' מאיר, משום דסוף סוף מיני עופות ניהו. וכתב רש"י, דאווזין ותרנגולים איירי בהוקדשו ומלקן בפנים, אבל בלאו הכי לא משכחת מליקה. ומהתוס' משמע דאיירי אפילו בחולין. (ועיין שיט"מ).

(2) עגלה שנערפה אין בה משום טומאת נבילות, משום דכתיב בה כפרה כקדשים. וכן אם היא נשחטה אין בה טומאה, דלא אשכחן טומאה לטריפה שנשחטה ואף שאסורה בהנאה. ואם מתה מאילה, בשרה אסור משום נבלה, אבל חלבה מותר, דמריבין לה מדכתיב "כל חלב". ואם ערף מין אחר, אם הוא ממין בהמה גסה, משמע בגמ', דאליבא דר' אלעזר דלענין מליקה ילפינן מין ממינו, הוא הדין לענין עריפה. אבל אי ערף מין במה דקה, הוא ספק בגמ', האם אולינן בתר המין דדוקא, או דסגי בהא דהיא מין בהמה.

(3) מבואר במתניתין דשור הנסקל שנתערב בובחים, כולם ימותו. וביארו התוס', דכיון דאינו ראוי לא למזבח ולא להדיוט מהטעם שנתבאר בגמ', אם לא נהרגהו יש לחוש לתקלה שמא ימעלו בו, דהא אף בדברים שאינן דרך הנאה איכא מעילה. אבל אם עדיין לא נגמר דינו, כיון שעתה אי אפשר לגמור דינו משום דאינו ניכר, מותר הוא להדיוט, וירעו עד שיסתאבו כדינא בתרא דמתניתין. ואם נתערב בחולין, לדעת הריב"ם בתוס', תליא אם נגמר דינו אי לאו, דאי נגמר דינו כולם אסורים וכקדשים, ואם לא נגמר דינו, כולם מותרים. אבל דעת ר"ת, דאף בנגמר דינו, אין לאסור את החולין משום דיש להתירם על ידי דנכבשינהו ונינידו, דדוקא בקדשים לא סמכינן על נכבשינהו ונינידו.

ג. (1) איכא מאן דאמר בסנהדרין דהאי דינא לא משכחת לה אלא באדם. ואיכא מאן דאמר דאוקים לה בשור. ולדעת הריב"ם איירי בשור שלא נגמר דינו שהתערב בשוורים אחרים מעליא, ולהכי לדעת תנא קמא כולם פטורים. ואינו סותר להמבואר בסוגיין דאסרינן לכולהו, משום דבסוגיין איירי דנגמר דינו. ודעת ר"ת דאף התם איירי בשור שנגמר דינו והתערב בשוורים אחרים שלא נגמר דינם. ומאי דאמרינן דפטורים לאו דפטורים לגמרי קאמרינן, אלא דלא הטריחו להורגם, דדוקא הכא גבי קדשים דאיכא חשש מעילה הטריחו להורגם. [אי נמי, התם יש לחוש לאחלופי באדם, ומשום הכי לא הורגים]. ועוד כתב ר"ת, דיש לומר דהאי פטורים היינו דשרי אף בהנאה, דדוקא אחר סקילה נאסר בהנאה.

(2) דעת ר"ת דאמרינן בהא כל דפריש מרובא פריש, ושרי לאוכלו, דדוקא בקדשים מחמירים לא לסמוך על הא דנכבשינהו ונינידו. אמנם התוס' חולקים ומוכיחים מטבעת של עבודת כוכבים, דאף בה מבואר דלא מתירים מטעם כל דפריש, וכל מה שיש להתיר בעדר, הוא בגוונא דאיכא ספק דרוסה, דהשתא דנטול מן העדר הוי ספק ספיקא.

(3) משכחת לה בשור שהרג או שרבע על פי עד אחד או על פי בעלים, דלענין גבוה הוא נאסר דילפינן לה ממעוטא דקרא [רובע מדכתיב "מן הבהמה", ונוגח מדכתיב "ומן הצאן"]. ולענין הדיוט אינו נאסר על פי עד אחד, וכן על פי עצמו. ולרש"י הוא משום דהוי כמורה בקנס דפטור. והתוס' כתבו דהכא משמע דאפילו בגוונא שיאמר שהתחייב בבית דין של פלוני אין להורגו. וביארו, דבשור הנסקל ילפינן מהא דהוצרכה התורה למעט גבי גבוה, ומשמע דאילו להדיוט הוא מותר. ולענין רובע כתבו דשמא איכא שום דרש. ואם נתערב בשאר זבחים, כיון דלהדיוט שרי, אמרינן דירעו עד שיסתאבו ויהיה אפשר לפדותם, ויביא דמי היפה שבהם עבור כל זבח וזבח שנתערב ויפדה הזבחים וכל הבהמות יצאו לחולין.

ד. (1) כיון שבהמת טריפה אסורה לגבי המזבח [דילפינן לה מדכתיב מן הבקר, דלגופיה לא איצטריך], אין תקנה להקריבם כולם, אלא ירעו עד שיסתאבו ויביא מדמי היפה שבהן את הזבחים. וכתבו התוס', דאי נימא דאיירי בטריפה שאי אפשר להכירה אף לאחר שחיטה, אף לאחר הפדיון יהיה אסור לאוכלה, ועל כרחך דאיירי למאן דאמר פודין את הקדשים להאכלין לכלבים. אמנם כתבו, דיש לומר דדוקא קדשים שנטרפו או שמתו דאין להם שום היתר לאכילת אדם, נאמר בהם שאין פודין להאכילם לכלבים, אבל הכא דהקדשים גופיהו היו ראויים אף לאכילה ורק משום טריפת חולין שהתערבה בהם אסור לאוכלה, כל כהאי גוונא שרי לפדות לכלבים.

(2) חולין שהתערב בובחים, ימכרו את החולין לצורך אותו המין, וכיון שאינו ידוע מי הוא בעל החולין, יקריב הקרבנות סתמא לשם מי שהם, וכתבו התוס' דלא יאמר לשם מי שהם, אלא יקריבם סתמא וסתמא לשמה. ואם נתערב בקדשים, אם הוא מאותו המין ואותן עבודות, יקריבו כולם לשם מי שהם [ובגמ' אמרינן דאיירי רק בקרבן נשים, דאילו בגברי כיון דבעינן סמיכה בבעלים, אין תקנה אלא על ידי רעה], ואם הם לאו מאותו המין, יפדו ויביא מדמי היפה שבהם מכל מין ומין. ואם נתערב בכור ומעשר שאין להם פדיון, ירעו עד שיסתאבו ויפדה רק את הזבחים ששייך בהם פדיון, וישאר עתה תערובת של חולין עם מעשר ובכור, ויאכל הכל כדין מעשר ובכור בעלי מומין, שאינן נשחטים באיטליז, ואינן נמכרים באיטליז ובמידה.

(3) אף דיש ללמוד ממתניתין דתמורה דאף דבר שאינו אסור להדיוט אוסר בכל שהוא, אכתי בעינן לסיפא דמתניתין דידן כדי לומר דאיכא תקנתא על ידי שירעו עד שיסתאבו. וכן ממתניתין דעבודה זרה דאיירי באיסורי הנאה להדיוט, ליכא למילף מינה לדינא

דמתניתין גבי שור הנסקל, משום דיש לומר דגבי הקדש הקילו דהא איכא פסידא דהקדש. ואי מרישא דמתניתין דידן לא היו יודעים לדינא דעבודה זרה, משום דאיכא למימר דשאני הקדש דמאיס, אבל להדיוט שרי. וכן ליכא למילף לדינא דמתניתין דתמורה מסיפא דמתניתין דידן, משום דמתניתין לא מבואר דהיכא דאינו אסור בהנאה אוסר הוא בכל שהוא.

ה. (1) מקשינן אליבא דר' יוחנן דסבירא ליה דרק דבר שלעולם הדרך למנותו אינו בטל ברוב, אמאי במתניתין לא אמרינן ביטול ברוב, הרי שור אינו דבר שלעולם נמכר רק במנין. וכתבו התוס' דאי משום בריה, ליכא למימר הכא, משום דטעמא דבריה הוא משום דהוי כאילו פירשה התורה דאסור בין גדול ובין קטן, ומשכחת לה רק באיסורים דשם הבריה הוא דאוסרם, כגון אבר מן החי או גיד הנשה, אבל איסור דשור הנסקל וחטאת המתה, דאיסורם לאו משום הבריה שלהם, לית בהו חשיבות של בריה. ועוד כתבו התוס', דאף דשור הגדול לכאורה לא גרע מחתיכה הראויה להתכבד, מכל מקום מקשינן הכא, דהא במתניתין כל הזבחים קתני, ומשמע דאפילו עופות, ובעופות ליכא למימר דיש להם חשיבות כחתיכה הראויה להתכבד.

(2) הקשו התוס' דכיון דמוכח מהאי מתניתין דקתני בה רק מילי דהוי "את שדרכו להמנות", דהא מקשינן רק מאגוזי פרך ולא מחבילי תילתן, על כרחך יין נסך דתני התם, בחביות סתומות איירי, דאי בפתוחות הא לא הוי "את שדרכו", ואמאי תני להו, הא כבר תני להו במתני' דאגוזי פרך, וכמדמקשינן התם אככרות של בעל הבית. ותירצו, דיין נסך איירי אפילו בפתוחות משום חומרא דעבודת כוכבים, [אי נמי, כמבואר בירושלמי דכתיב בהו "מאומה מן החרם"]. אי נמי, דאיירי בסתומות, וסלקא דעתין דיין נסך אית ליה ביטול, אי משום דאיסורו לא מבואר להדיא בתורה, ואי משום דיינו כעבודה זרה דיש לה פדיון.

(3) תילתן של כלאי הכרם ידלק, וכתב רש"י דילפינן מדכתיב "פן תוקדש" ודרשינן תוקד אש. ומשמע דהוא דווקא בכלאים.

ו. (1) אם נתערב באחרות, לדעת ר' מאיר כולם ידלקו. ונחלקו ר' יוחנן וריש לקיש, האם לשיטתו כל דבר שדרכו להמנות אינו בטל, או דשאני חבילי תילתן שדרכן רק על ידי מנין. ודעת רבנן ור' עקיבא דאף בהא אמרינן ביטול ברוב, דרק דברים גדולים שדמיהם יקרים וחשובים במינם אין להם ביטול. וכתבו התוס' דלא גרסינן ואחרות באחרות, משום דלא אשכחן תנא דאוסר ספק ספיקא מלבד ר' יהודה. אי נמי, דשפיר גרסינן, ואיירי בגוונא דכולם התערבו באחרות, וקמשמע לו דלא מחשבינן ליה כתרי רובי. והקשו התוס' אמאי לא תני הכא דיש להם תקנה על ידי פדיון וכדעת ר' אליעזר. ובשם ר' שמואל כתבו, דאכן לדעת ר' אליעזר אף הכא מהני פדיון. אבל התוס' פליגי דדווקא בעבודה זרה דתופסת את דמיה מהני פדיון. ועוד כתבו, דאף בעבודה זרה רק בגוונא דאין לממשות האיסור בעין, אלא הוי הנאה מעבודת כוכבים, מהני פדיון. ועוד כתבו, דמאי דלא אמרינן דימכרם לגוי חוץ מדמי איסור הנאה שבהם, משום דחיישינן שמא יחזור הגוי וימכרם לישראל, ודווקא בדברים שאין קונים מגוי שרי בכהאי גוונא.

(2) אגוזי פרך [ולרש"י הוא שם מקום, ולתוס' היינו אגוזים שנפרכים], ורימוני באדן [שם מקום], וחביות סתומות, וחילפי תרדין וקילחי כרוב ודלעת יונית. ואלו שהם מין אילן הוא נפקא מינה לענין ערלה, ואלו שהם מין ירק הוא נפקא מינה לענין כלאי הכרם. וכתבו התוס' דהוא הדין דבכולהו איכא נפקא מינה לענין תרומה. אי נמי, דסברה הך מתני' דדוקא איסור הנאה ודבר חשוב לא בטלי, ותרומה שאינה איסור הנאה, שפיר בטלה. ולדעת ר' עקיבא אף כיכרות של בעל הבית שהם גדולות לית בהו ביטול. אמנם של נחתום שהם קטנות, בטלי. ולחם הפנים דחמירי, אף פרוסה אינה בטלה.

(3) לריש לקיש דאמר דכל דבר שדרכו למנות אינו בטל, ניהא בפשיטות. ולר' יוחנן דרק "את שדרכו למנות" אינו בטל, צריך לומר דמתניתין ר' יהושע דקציעות אליבא דר' יהודה, דסבירא ליה דאף "כל שדרכו" אינו בטל. אי נמי, מתניתין דאיירי בבעלי חיים שאני, דחשיבי ולא בטלי.

ז. (1) לענין כלאי הכרם קאמר ריש לקיש להדיא דכל שדרכו להמנות אליבא דר' מאיר אינו בטל. ומאיך גבי תרומת קציעות מבואר להדיא דסבר ר' מאיר דכל שדרכו להמנות בטל. וכתבו התוס', דשאני כלאי הכרם דאיסורן מדאורייתא, ואף בזמן הזה דקדושת הארץ בטלה, מכל מקום הוי רק חד דרבנן, ולא דמי לתרומת קציעות דהוי תרי דרבנן. אי נמי, דכלאי הכרם אסורים אף בהנאה ומשום הכי החמירו בהן. אי נמי, דאף התם גבי כלאי הכרם מאי דשרי ריש לקיש הוא משום דהוי "את שדרכו", וכוונתו דכיון דמדאורייתא "כל שדרכו" אינו בטל, איכא למימר ד"את שדרכו" אפילו דרבנן לא יתבטל.

(2) אם אינו ידוע היכן נדרס בעיגול, כולי עלמא מודו דעולה באחד ומאה. אבל אם נדרס רק בפי העיגול דאינו מעורב כלל בשאר העיגול, אין לה כלל ביטול. ואם נתערבה בעוד עיגולים, נחלקו ביה ר' מאיר ור' יהודה אליבא דר' אליעזר ור' יהושע. דלר' מאיר ר' אליעזר סובר דסגי בביטול ברוב דשאר העיגולים, ולענין הדין דרבנן דבעינן אחד ממאה, אמרינן דרואין אותן כאילו פרודות ומעורבות. ולדעת ר' יהושע לא אמרינן רואין, ובעינן מאה עיגולים לבטלו, ומהני הביטול משום דכל שדרכו נמי בטל. [והתוס' הוסיפו דיתכן דלר' יהושע אפילו את שדרכו נמי בטל]. ולדעת ר' יהודה לר' אליעזר מהני ביטול על ידי מאה עיגולים, אבל לר' יהושע לא מהני ביטול, משום דכל שדרכו נמי לא בטל.

(3) דעת ר' יהודה דמין במינו אוסר במשהו. וכתב ר"ת דהני מילי בדבר לח, אבל בדבר יבש, אף ר' יהודה מודה דבטל, מלבד תרומה דבעינן אחד ומאה כדי להעלותו, ומלבד היכא דהוא דבר חשוב דאף בדבר יבש אינו בטל. אמנם בסוף דבריו חזר בו ר"ת, וכתב דאף בדבר יבש סבירא ליה לר' יהודה דמין במינו אינו בטל. ולדבריו מאי דאמרינן דתרומה עולה באחד ומאה, איירי דווקא במין בשאינו מינו, ומשכחת לה היכא דאין המתבטל יכול להיות כהמבטל, או למאן דאמר במנחות בתר בטל אולינן, דמשכחת לה היכא דהבטל אינו יכול להיות כהמבטל.

ח. (1) כתבו התוס' דמהא דאמר ר' יוחנן בעבודה זרה דכוס מזוגה של תרומה שהתערבה בכוס מזוגה של חולין, אמרינן סלק את מינו כמי שאינו ובטל המינו בשאינו מינו, משמע דסבר דבתרומה מין במינו אוסר במשהו, ולהכי הוצרך לסלק את המינו של היתר, ולא יועיל להצטרף לאחד ומאה, אבל בשאר איסורים אף לשיטתו בעינן ס'. ואף לשיטתו צריך לומר כדביארו התוס' בדעת ר' יהודה, דמאי דאמרינן דתרומה בטלה באחד ומאה, איירי בדבר יבש, או בתערובת מין בשאינו מינו, ושתי כוסות דאיירי בהו ר' יוחנן איירי בחולין שאינם מתוקנים דהוי מין במינו משום דיכול לעשותן תרומה. אמנם בסוף דבריהם כתבו, דאף בתרומה סבירא ליה דאינו אוסר במשהו, והני שתי כוסות איירי בגוונא דאין מאה לבטלו, ולהכי הוצרך לסלק את מינו כדי לבטלו בס'.

(2) רש"י ביאר, דנכבשינהו באופן דינודו ולא יהיו קבועים במקומם, וכל כהאי גוונא לא אמרינן כל קבוע כמחצה על מחצה דמי וכל דפריש מרובא פריש. והתוס' כתבו, דנכבשינהו באופן דלא נראה כיצד הם יוצאים, דכל שלא רואים שפרשו ממקום הקבוע והספק נולד עתה רק לאחר הפרישה, שפיר אמרינן דכל דפריש מרובא פריש. [ועיין חק נתן דכתב דהתוס' בסוף דבריהם פירשו כרש"י]. וסבר רבא למימר דגורינן שמא יקריבו את רובם בהדי הדדי, דבכהאי גוונא וודאי איכא חד דאסור להקריבו. ודחינן, דכיון דכבר פרש מרובא ונשחט בחזקת היתר, שוב אינו חוזר להאסר. ומסקינן דגורינן שמא לא יכבשם וישאר קבוע. ודעת ר"ת לעיל דדווקא גבי קדשים

מחמירים. והתוס' פליגי וסברי דבכל גוויי מחמירים. ועוד כתבו, דאף לר"ת בשאר מילי מחמירים, מכל מקום בבהמה דשייך להתירה על ידי נכבשינהו וננידי, רק בקדשים החמירו.

3) לדעת רבא אמרינן דיש דיחוי וכיוון דרבנן אמרו דלא יקרב, אף אם קרב לא כיפר. אמנם מצינו משנה בקינים גבי תערובת חטאת בעולה, דלכתחילה לא יקריב, ואם עבר והקריב קרבנו עולה לו, והיינו למאן דאמר דאין דיחוי בבעל חיים. ולדעת חנן המצרי דאף בשחוטין אין דיחוי, הוא הדין דאף בתערובת איברי תמימים ובעלי מומים דלכתחילה לא יקריב, אם עבר והקריב ראש אחד, שרי להקריב את כל הראשים, ולא אמרינן דכבר נדחה.

ט. 1) היכא דאיכא רוב תמימים, מדאורייתא איכא ביטול ברוב ושרי להקריבם. ודעת ר' אליעזר דאפילו היכא דליכא רוב שרי, משום דכתיב "מום בם לא ירצה" וילפינן דעל ידי תערובת כן ירצו. אמנם רבנן אסרו להקריבם, משום דהבעל מום האסור בהקרבה הוא דבר חשוב ואינו בטל. אמנם אם עבר והקריב הראש, דעת ר' אליעזר דשרי לכתחילה להקריב השאר משום דיש לתלות דהאסור הוא זה שקרב. אמנם בעינן נמי שיקריב שנים שנים, והיינו באופן דרק אחד אסור, דבכהאי גוונא שמקריב שנים שנים, אחד וודאי שרי להקריבה, ואמרינן דכי היכי דזה כשר אף חבירו כשר.

2) לא אמרינן בהו ביטול ברוב, משום דחשיבי [וכתבו התוס' לעיל דאף חשיבי כ"את שדרכו"]. ואם נפל אחד לים, לדעת ר' אליעזר דלעיל, אף הכא שרי, ובעינן למוכרם שנים שנים. וכן באופן דפירש אחד מהם לתערובת אחרת, ומשם לעוד תערובת, דהוי ספק ספיקא שרי, אמנם דעת שמואל דאף ספק ספיקא אסור בעבודה זרה. וכן שרי אליבא דרב באופן שפירשו ארבעים למקום אחד וששים למקום אחר והתערבו כל הארבעים באחרים, דתלינן למימר דהאסור נשאר בששים.

3) לדעת ר' יהודה ספק ספיקא אסור אף בשאר איסורים, וכולם אסורים. וכתבו התוס' לעיל, דמשום הכי נקטו רימוני באדן, דאילו רימונים סתם, כיון דלא חשיבי בטלי ברובא, ואף דסבירא ליה לר' יהודה מין במינו אינו בטל, הני מילי בדבר לח, אבל בדבר יבש שפיר בטיל. אי נמי כתבו התוס', דנקטו רימוני באדן לרבותא דמאן דפליג. ולדעת ר' שמעון שרי משום דספק ספיקא הוא. וכתבו התוס', דאכתי אסור להנות מכולם בבת אחת, אבל אם חזרו ונפלו לעוד אחרים, שרי להנות בבת אחת מכל האחרונים. וכתבו, דרש"י לא פירש כן. ולדעת פירוש אחד ברש"י, והתוס' לקמן ע"ב, לא התיר ר' שמעון אלא בגוונא דחזרו ונפלו לתוך ארבעה, משום דאף דמקילים בספק ספיקא, אכתי בעינן שנים שנים כדי שיהיה ביניהם וודאי חד דהיתר וכדעת ר' אלעזר לעיל.

י. 1) רש"י בפירוש ראשון ביאר, דקאי אדברי שמואל דאמר דדווקא בעבודת כוכבים ספק ספיקא שרי, ואמרינן דתנאי היא, דשמואל סבר כר' אליעזר דאשכחן ליה גבי תנור שהסיקוהו בעצי אשירה ואפו בו את הפת, ונתערבה הפת באחרות ואחרות באחרות, יש להם פדיון, ובלא פדיון אסור בהנאה, אף דהוי ספק ספיקא. ובפירוש שני כתב, דקאי אר' שמעון דאמר ומריבוא לשלשה, דבעינן דווקא שלשה ולא סגי בתרי אף דהוי נמי רובא, משום דסבר כר' אליעזר דאמר גבי איברי תמימים ובעלי מומים דשרי רק שנים שנים, כי היכי דיהיה בהדי חד דוודאי שרי. וכתבו התוס', דכהן פירושא נראה, דהא לא הווכר בסוגיין כלל ר' אליעזר לענין תנור, ועוד, דאף בשאר איסורים איירי התם, ורבנן נמי מודו. אמנם רש"י כתב, דראשון נראה.

2) באופן שהתערבה בפחות ממאה, אין תקנה. ואם התערבה במאה פתוחות, שפיר עולה באחד ומאה, אבל אם הם סתומות, אין להם ביטול. אמנם אם נפלה אחת לים, הכל שרי דתלינן דשם האיסור. ונחלקו רבה ור' יוסף, האם דווקא בחביות שרי לפי דמקומן ניכר, או דשרינן נמי בתאנה דאין מקומה ניכר, מכל מקום כיון דידוע דעל ידי נפילתה נאסרו, הוא הדין ידעו דרק מחמת עלייתה יותרו. ואם נפתחה חבית אחת נמי יש תקנה, משום דעתה יש לה בטלה, אבל צריך להוציא ממנה דמי דימוע [משום גול השבט]. ודעת ר' אושעיא דאין לסמוך על תליה, ולדבריו לא אשכחן היתר אלא בגוונא שהיו מאה וחמישים חביות ונפתחו מאה מהם.

3) לר' ינאי איירי בדרוסת הזאב הטריפה שהתערבה בנקובות הקוץ שאינן טריפות ואינן בעלי מומים. וכולם פליגי עליה, משום דשפיר יש להכיר בין דרוסת הזאב דחורה משוך לנקובת הקוץ דחורה עגול. ולריש לקיש איירי בנפולה, דסבירא ליה דאף נפולה אפילו שעמדה והלכה צריכה בדיקה לאחר שחיטתה, ומשום הכי אין להקריבה. ופליגי עליה משום דסברו דאם עמדה והלכה לא בעי בדיקה ואינה טריפה. ולדעת ר' ירמיה מתניתין כר' אליעזר אתיא דסבר דוולד טריפה נמי אסור, והוא הרי אינו ניכר בתערובת.

יא. 1) בכל הקרבנות איכא סמיכה, מלבד עופות ובכור ומעשר. וכולם סומכים על הקרבן, מלבד אשה דכתיב "בני ישראל", ומלבד יורש. וכן ערל וטמא מביאים הקרבן בלא סמיכה משום שאינם יכולים להכנס. והני מילי באופן שלא יהיה להם תקנה אחרת, אבל בדאיכא תקנה אחרת לא התירו להביא בלא סמיכה, אלא אם כן יעבור בכל תאחר. וכן באופן שמצאו קרבן ואין אפשרות להקריבו על ידי סמיכה, עדיף טפי שיקרב מאשר שימות. ומתניתין על כרחך דאיירי באשה, דאי באיש הא כיון דבעינן סמיכת בעלים, ובתערובת אינו יכול לסמוך, עדיף טפי שירעו עד שיסתאבו. ואין לומר דאיירי ביורש, דהא קתני חטאת, דלא משכחת ביורש. וכן לא איירי בעוף, דהא קתני זבחים. וליכא למימר דאיירי בבכור ומעשר, משום דמשמע דקאי על כל הזבחים.

2) קודם שנשחטו, ירעו עד שיסתאבו, משום דבעינן סמיכה, ובתערובת אינו יכול לסמוך. ואחר שנשחטו, אם הדם אינו מעורב, אם הם עולות, יתן מכל אחת שתיים שהן ארבע, ובדיעבד מהני אחד. ואם הם חטאות יתן מכולם ד' מתנות, ובדיעבד סגי באחד נולבית שמאי אף בדיעבד לא סגי אלא בתריין. ואם נתערבו כל הדמים, יתן מכולם שתיים שהן ארבע או ארבע מתנות.

3) לדעת רבי אליבא דר' אליעזר, כיון דהזאה אינה צריכה שיעור, ויש בילה. שפיר מהני דיזה מזו התערובת, דוודאי דמזה אף ממי החטאת. אמנם בעינן ב' הזאות ויפורש במקומו. והובא בסוגיין להקשות על דברי רבי דאמר דלענין מתנה על גבי המזבח בעינן שיעור. ומשנינן, או דרבי אליבא דר' אליעזר קאמר, והוא סבירא ליה דבעינן שיעור. או דהזאה לחוד ומתנה לחוד.

יב. 1) כתבו התוס', דכיון דאינה מתנת כהונה, לא נאמר בה דין דלמשחה. ומסקינן דדין תמורה כיוצא בו דבכור, וכשם שבכור אינו נאכל לנדות אליבא דבית שמאי, הוא הדין דאין תמורתו נאכלת לנדות. ואם פדאה אינו תופס דמיה, ולא חל על המעות קדושה.

2) איבעיא לן האם כיון דהוא רווח להקדש שימכרנו באיטליו, משום רווחא דהקדש מזוללינן בבכור, ולא דמי לזבחים שהתערבו בבכור דאין למוכרם באיטליו משום זילותא דבכור, דהתם הא תרי גופין ותרי קדושות נינהו. או דלמא, דרק באופן דיש רווח להקדש מאותו קדושה עצמה שרי לזולל בה, אבל הכא דהרווח הוא מקדושה אחרת, אסור. ומסקינן דאינו יכול לפדותה באיטליו, משום דאינו יכול להקדיש לבדק הבית אלא מה שיש לו, והא הרי לא היתה לו זכות למוכרו באיטליו. וכתבו התוס' דמוכח מהכא דהא דאין נמכרים באיטליו הוא מדרבנן, דאי מדאורייתא, מהיכי תיתי שיהיה שרי. אמנם הקשו, דבבכורות משמשע דהוא דאורייתא.

3) משכחת לה בחטאת ואשם, לפי דחטאת לעולם נקבה, ואשם הוא זכר. וכן בעולה וחטאת דעולה הוא זכר. וכן אשם ופסח דאשם בן שתי שנים ופסח בן שנה. ומתניתין נקטה רק לגוונא דחטאת ואשם, דאילו בעולה וחטאת משכחת לה תערובת באופן של שיעור נשיא דאף הוא זכר. אבל חטאת ואשם אפילו איירי בשעיר נשיא, אכתי אינו תערובת, משום דחטאת שיעור ואשם הוא איל. וכן פסח ואשם

משכחת לה תערובת, באשם נזיר ומצורע דאף הוא בן שנה. אי נמי, משכחת לה אף בשאר אשמות משום דבין שנה לשנתיים אינו ניכר לעולם.

יג. (1) היכא דהתערבו קודם שחיטה, לדעת ר' שמעון יכול לשוחטם ולנהוג בהם כחומרות שבתרווייהו, ואף דממעט זמן אכילת השלמים, לא חיישינן בהא. אמנם רבנן חששו למיעוט זמן אכילת שלמים, וירעו עד שיסתאבו. אבל אם כבר נתערבו חתיכות, אף רבנן מודים שיאכלו כחומר אשם, דהא עתה כבר אין תקנה ברעיה.

(2) לדעת רבנן אין קונים תרומה מדמי שביעית, משום דממעט זמן אכילתה דהא שביעית נאכלת רק עד זמן הביעור. וכן אין קונים מדמי מעשר שני. וביאר רש"י דבין דבעינן לאכול רק תוך החומה, חשיב ממעט בזמן אכילתה. והתוס' הוסיפו בשם רש"י, דאף אוסרה לאונן. אמנם התוס' כתבו, דהיינו טעמא דאסור מדמי מעשר שני, משום המעשר שני גופיה דממעט אכילתו דעתה שרי רק לכהנים. ולדעת רבא, אף ר' שמעון אסר לכתחילה. אמנם בתרומה דרבנן, התיר ר' שמעון. ולדעת ר' יוסף, אף לכתחילה התיר ר' שמעון דלא חייש למיעוט זמן אכילת קדשים.

(3) לדעת אביי איירי רק בדיעבד, דאילו לכתחילה, אף לר' שמעון אסור. ואפילו הכי רבנן אסרו משום דיש תקנה על ידי שיסחוט השמן. והכא ליכא להתיר משום "למשחה", דהא הירק אינו מתקן את השמן, דאדרבה השמן תרומה מתקן את הירק שביעית. ודעת ר' יוסף דעל כרחק דאיירי לכתחילה, דאי בדיעבד אמאי אסרו רבנן, הא לסחוט אי אפשר, דאי סחיט טובא, הא מפסיד את הירק השביעית, ואי סחיט פורתא, אכתי איכא תערובת תרומה בשביעית.

יד. (1) רש"י ביאר דאיירי בספק מצורע מוחלט ספק מצורע שאינו מוחלט. והתוס' ביארו דאיירי דיש עליו אף ספק נזירות טומאה ספק נזירות טהרה. ורצו להקשות דהא אמר ר' שמעון דמביא את אשמו ומתנה עליו בשלמים ונהוג ככל חומרות אשם ושלמים, וחזינן דאף לכתחילה התיר ר' שמעון להביא שלמים ולמעט זמן אכילתן כאכילת אשם. ודחינן, דתיקנא דגברא שאני ומותר אפילו לכתחילה. וכתבו התוס' דסברא זו מוכחת מהא דמקבלים את דמו כקבלת דם אשם דנעשה על ידי שני כהנים, ולא מקיימים בו הדין דשלמים דבעינן כולו דם בקבלה, והיינו משום דתיקנא דגברא שאני.

(2) יביא הלוג שמן ויתנה דאם אינו מצורע יהיה שמן זה למנחת נדבה. ויקמוץ ממנה כדין מנחת נדבה ויקטיר על המזבח. ולדעת התוס' צריך להתנות דאם אינו מנחת נדבה, האי הקטרה אינה אלא לשם עצים, דאי לוג דמצורע הוא הרי אסור הוא בהקטרה. ולאחר ההקטרה ימלא הלוג שנחסר לו, דהא למצורע בעינן לוג שלם, ויזה ממנו שבע פעמים כדין לוג שמן של מצורע. וצריך שיתנה דאם אינו מצורע, האי זריקה אינה אלא לשם מים, דאי לאו הכי, הא עובר בלאו דכל שממנו לאישים. ואין תקנה באופן שקודם יזה ז' פעמים כלוג מצורע ואחר שהיזה ישלים עליו ויקמוץ ויקטיר, משום דשמא אינו מצורע ונמצא מאבד קדשי מזבח. והתוס' כתבו, דאכתי יצטרך להתנות דאם אינה נדבה הרי מקטיר לשם עצים, דהא לוג שמן של מצורע נמי קאי בלאו דכל דממנו לאישים.